

Nicolas Sarkozy

Maarten van der Roest

Nicolas **Sarkozy**

Aspekt-biografie onder redactie
van Perry Pierik

2007 Uitgeverij Aspekt

Nicolas Sarkozy
© Maarten van der Roest
2007 Uitgeverij ASPEkt
Amersfoortsestraat 27, 3769 AD Soesterberg, Nederland
info@uitgeverijaspekt.nl - <http://www.uitgeverijaspekt.nl>
Omslagontwerp: Henny van Mil
Typografie binnenwerk: Paul Timmerman
Druk: Krips b.v. Meppel

ISBN-10: 90-5911-602-X
ISBN-13: 978-90-5911-602-3
NUR: 400

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 jo het Besluit van 20 juni 1994, St.b. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

To Stefka, as a souvenir...

Inhoud

Woord vooraf	9
I Een turbulente jongeman	15
II Het virus van de politiek	27
III Neuilly	47
IV Balladur	56
V Gokken en Verliezen	74
VI Iago	89
VII De Verrijzenis,... eerste bedrijf	99
VIII De Verrijzenis,... tweede bedrijf	110
IX De eerste flik van Frankrijk	122
X Bercy	145
XI Partijvoorzitter	163
XII De moeder van alle verkiezingen	185
XIII De Keizerkroning	206
Epiloog	218
Noten	223
Literatuur	234

‘L’Homme est ce qu’il cache: un misérable petit tas de secrets.’

André Malraux
La Lutte avec l’Ange

Woord vooraf

Wie is Nicolas Sarkozy? Wie is de nieuwe Franse president die op 6 mei 2007 na een lange en harde campagne verkozen werd met 53% van de stemmen? Een nieuwe Napoleon Bonaparte, met wie hij inderdaad enkele vage fysieke gelijkenissen vertoont? Een “kleine fascist” zoals zijn grote rivaal, de vroegere eerste minister Dominique de Villepin, beweert? Of een “typisch Franse fascist”, als we Jacques Chirac mogen geloven? Een “racist”, zoals de stervoetballer van het nationale elftal, Lilian Thuram, uitroept? Een “gevaar voor Frankrijk”, zoals een andere van zijn concurrenten, de centrum politicus François Bayrou, volhoudt? “Een gepatenteerde leugenaar”, zoals de hoofdredacteur van het weekblad Marianne schrijft?

Heeft de nieuwe president een “criminele opvatting over het uitoefenen van de macht”, zoals de actrice Jeanne Balibar vreest? Is Sarkozy een mengsel van “Bush, Berlusconi, Aznar, en Le Pen” tegelijk, zoals een socialistische politicus beweerde, ... alvorens zelf naar het kamp van de overwinnaar over te lopen? Wordt Sarkozy een president voor de rijken, een ultraliberaal die er toch alleen maar op uit is de successierechten in Frankrijk af te schaffen? Een opportunist die zich heeft laten verkiezen op een rechts en liberaal programma om vervolgens met linkse ministers in zee te gaan? Een opportunist die zich tijdens de verkiezingscampagne hevig verzet tegen de toetreding van Turkije tot de Europese Unie om vier maanden na zijn verkiezing te verklaren dat Frankrijk zich niet langer tegen verdere toetredingsgesprekken zal uitspreken?

Is Nicolas Sarkozy misschien een “bolsjewiek” zoals Daniel Cohn-Bendit, de historische leider van de studentenrevolte van mei '68, in een onbewaakt moment uitriep, zonder duidelijk te maken wat hij juist bedoelde?

Of is Nicolas Sarkozy een nieuwe Charles de Gaulle? Een dynamische en gedreven persoonlijkheid die er slechts op uit is de problemen op te lossen waar de Fransen mee worstelen, zoals zijn vele aanhangers volhouden? Een moderne president die opnieuw waarden als verantwoordelijkheidszin, individueel initiatief en tucht op de politieke agenda wil zetten? Zal deze zoon van een Hongaarse immigrant tot de staatsman uitgroeien waarop Frankrijk jarenlang vruchteloos heeft gewacht en het land zijn uitstraling van weleer teruggeven?

Dat de zesde president van Frankrijks Ve Republiek controversie opwekt, staat buiten kijf. Dat werd duidelijk tijdens de verkiezingscampagne van 2007. Zelden werd een presidentskandidaat zo verguisd of verheerlijkt. Nooit kreeg een politicus in zijn eigen kamp zo hard af te rekenen met aversie, haat en geheime manoeuvres. Zelf gaat hij ook niet vrijuit. De manier waarop hij journalisten onder druk zette, toen die een beetje te kritisch over hem berichtten, getuigt niet van veel eerbied voor een vrije en pluralistische pers. Zijn vijanden wisten Sarkozy aan het wankele te brengen, ze slaagden er niet in hem te liquideren.

Deze eerste Nederlandstalige biografie schetst, zonder vooringenomenheid maar kritisch en afstandelijk, de jeugd, het leven en de carrière van Frankrijks nieuwe president. Het is tegelijk het verhaal van dertig jaar Franse politieke geschiedenis. Sarkozy? Het verhaal van een uitzonderlijk talent. Een verhaal over wilskracht en cynisme. Een verhaal van eenheid en tweestrijd, van

triumfen en nederlagen. En van een grenzeloze ambitie. Vanaf de eerste dagen toen hij in 1974 als jong en onbekend gaullistisch militant affiches ging plakken voor de lokale partijafdeling van Neuilly, tot de triomf van zes mei 2007. Drieëndertig jaar heeft de ambitieuze spreekbuis van de rechterzijde aan de weg getimmerd. Zijn *cursus honorum* is er een van lange adem. Veertien jaar heeft het geduurd vooraleer Nicolas Sarkozy parlementslid werd. Negentien jaar had hij nodig om minister te worden. “Ik moet niemand dankbaar zijn. Alles wat ik bereikt heb, dank ik aan mezelf.” Die narcistische kreet is zijn antwoord aan al degenen die hem plat opportunisme verwijten.

Alle successen die hij in zijn leven wist te behalen, heeft de rechtse politicus aan zijn ijzeren wilskracht en niet aflatende werkkraacht te danken. Zelfs zijn grootste vijanden erkennen die kwaliteiten. Tijdens die lange loopbaan heeft Nicolas Sarkozy de ene trofee na de andere binnengehaald: gemeenteraadslid, burgemeester, partijwoordvoerder, parlementslid, minister, partijvoorzitter, president... Maar deze Rastignac, die zoals de held van Balzac in zijn eentje Parijs wist te veroveren, en daarbij zoals zovele toppolitici over lijken marcheerde, heeft ook de afgrond gezien. Meermaals dachten zijn vrienden en tegenstanders dat hij politiek dood was. Telkens opnieuw slaagde ‘Sarko’ erin om van zijn nederlagen een springplank naar nieuwe en hogere verantwoordelijkheden te maken.

Het geheim van Sarkozy's overwinning op 6 mei 2007 is simpel. Hij kent de geschiedenis van zijn land en van zijn politieke familie. Hij kent het drama van de Franse rechterzijde sinds het verdwijnen van generaal de Gaulle in 1970. De stichter van de Ve Republiek bood door zijn charisma en leiderschap na de Alge-

rijnse Oorlog tien jaar lang een tegengewicht voor de traditionele intellectuele hegemonie van links. Nadien ging het bergaf. Na de dood van de Gaulle wisten diens erfgenamen zich nog een goede tien jaar te handhaven, dankzij een liberaal economisch beleid en een links maatschappelijk discours. Jacques Chaban-Delmas en zijn project van *nieuwe samenleving* in 1969. Valéry Giscard d'Estaing en zijn links liberalisme na 1974.

Na 1968 verzwakte de rechterzijde gaandeweg. Ze verloor haar eenheid en haar generaals raakten hopeloos verdeeld. Georges Pompidou tegen Alain Poher, Giscard tegen Jacques Chaban-Delmas, Jacques Chirac tegen Giscard.

Frankrijk kreeg er François Mitterrand voor in de plaats, gedurende veertien jaar. Als een meester-tovenaar slaagde de socialistische president er na 1981 in om de machtige Parti communiste tot een kleine partij te herleiden, terwijl zijn diabolisch spel met het opkomende extreem-rechtse Front national de traditionele rechterzijde verlamde en van de macht uitsloot. Bijna twintig jaar lang fungeerde Jean-Marie Le Pen, van de macht uitgesloten, als de levensverzekering van de socialisten. Mitterrand, zelf een bastaardkind van uiterst rechts, zorgde er met zijn politiek genie voor dat het monster gevoed werd. De centrumrechtse oppositie keek machteloos toe.

Nicolas Sarkozy heeft als eerste de les van François Mitterrand begrepen en de intellectuele chantage van links een halt toegevoerd. Hij begreep al vroeg dat de presidentsverkiezingen van 2007 slechts konden gewonnen worden door een radicale breuk met het verleden aan te kondigen. Door zich niet meer te schamen voor het etiket 'rechts', door de erfenis van mei '68 resoluut verantwoordelijk te stellen voor de teloorgang van recht en orde

in Frankrijk, door gezag, ondernemerschap, verantwoordelijkheid en tucht tot de kernwoorden van zijn presidentiële campagne te maken, slaagde Sarkozy erin om de band met de verloren kiezers te herstellen. Vandaar een bijwijlen reactionaire retoriek die in binnen- en buitenland zoveel critici in de gordijnen joeg.

Nauwelijks was de man verkozen, of Frankrijk kreeg het beeld van een andere Sarkozy te zien. Dat van een hervormer die een opening naar links maakt en socialistische en allochtone politici tot minister benoemt. Tactiek? Overtuiging? Wil hij de implosie van een zieltogende socialistische partij dichterbij brengen? Of wil Sarkozy, zoals hij volhoudt, oprecht alle competente krachten rond zich bundelen om zijn hervormingsproject tot een goed einde te brengen?

De toekomst zal het uitwijzen. Het zou oneerlijk zijn om een intentieproces tegen de nieuwe sterke man in het Elysée te voeren. Ook Nicolas Sarkozy heeft recht op het voordeel van de twijfel. Maar de staat van genade kan van korte duur zijn. Napoleon heeft tenslotte ook troonsafstand moeten doen in het Elysée.

Hoe men het ook draait of keert, de nieuwe Franse president heeft op 6 mei 2007 een bladzijde van Frankrijks politieke geschiedenis omgedraaid. Het is een hoofdstuk uit die geschiedenis dat ik heb willen vertellen.

Parijs, 7 september 2007

Maarten van der Roest

Hoofdstuk I

Een turbulente jongeman

Op de vlucht voor de communisten

Ondanks hardnekkige vooroordelen van de psychoanalyse zijn de afkomst en de genealogie van een politicus niet altijd belangrijk om de latere carrière te begrijpen. Maar bij Sarkozy ligt dat anders. Hij is de eerste zoon van immigranten die het in Frankrijk tot president heeft geschopt. Om de uitzonderlijke loopbaan van deze beroeps politicus op een objectieve wijze te kunnen schetsen is het daarom nodig even terug te gaan in de tijd, teneinde de jeugd en vorming van dit zuivere product van de Franse meritocratie beter te begrijpen.

Nicolas, Paul, Stéphane Sarközy de Nagy-Bocsa wordt geboren op 28 januari 1955 in Parijs. Hij is de derde zoon van Paul, Etienne, Ernest Sarközy de Nagy-Bocsa, een succesrijke publiciteitsagent die afstamt van een welvarende patriciërsfamilie uit het Hongaarse Szolnok en die in 1949 de communistische dictatuur ontvlucht en naar Frankrijk vertrekt.

Paul Sarközy, “Pál” voor vrienden en familie, laat zich echter pas in 1980, lang na de geboorte van Nicolas, tot Fransman naturaliseren. Zijn vijf kinderen, geboren uit een Franse moeder, zijn dus Fransman vóór hun vader. Maar Nicolas en zijn broers blijven de zonen van een immigrant. Dat detail zal een belangrijke rol spelen in de latere opvattingen van Sarkozy over nationaliteit en burgerschap, wanneer hij als minister van Binnenlandse Zaken in Frankrijk geconfronteerd wordt met de delicate problematiek rond immigratie en integratie. Maar laten we niet op de zaken

vooruit lopen. Het is lange tijd moeilijk geweest de exacte oorsprong van de familie Sarkozy te achterhalen. Het gezaghebbende *Waffenbuch des Adels von Ungarn de Gea Csergheö* vermeldt drie families Sarkozy, maar geeft geen enkele genealogie. Enkel een Duits jaarboek uit 1890 over de Hongaarse adel maakt gewag van een familie Sarközy de Nagy-Bocsa.¹ De eerste Sarközy's moeten blijkbaar een van die typische tot de adelstand verheven families zijn geweest die hun sporen in de zestiende en zeventiende eeuw op het slagveld verdienen in de strijd tegen het Ottomaanse imperialisme. We vinden in 1580 inderdaad een kasteelheer terug die luistert naar deze eeuwen later tot Sarkozy verfranste naam. Het familiegoed van de Sarközy's, niet ver van Budapest, wordt in de zeventiende eeuw trouwens vernietigd tijdens een moorddadige razzia van de Janitsaren, de Turkse elitesoldaten van het Ottomaanse Rijk.

Een vroege knipoog van de geschiedenis? Het verzet tegen de toetreding van Turkije tot de Europese Unie wordt tijdens de presidentsverkiezingen in 2007 een belangrijk campagnethema van de rechtse kandidaat.

Nicolas Sarkozy is trots op zijn afkomst. Al sinds vele jaren stelt hij zichzelf voor als de “zoon van een Hongaarse immigrant die, verborgen onder een trein, zijn vaderland na de Tweede Wereldoorlog is moeten ontvluchten voor de communisten.” Met een lichte dosis zelfbeklag: “Ik ben vernederd in mijn jeugd en ik heb geleden.” klinkt het wanneer Nicolas later terugblijkt op zijn kinderjaren. De realiteit is misschien wat minder dramatisch, noteert een journalist, maar wat doet het ertoe?² Als de kiezers maar beseffen welke moeilijkheden deze Stachanov heeft gekend om zijn weg te vinden in het leven! Hij is een kind van de immigratie. Wanneer Sarkozy in 2007 voorstelt om een minis-

terie voor Immigratie en Nationale Identiteit op te richten en daarvoor zware kritiek moet incasseren, klinkt zijn verdediging even eenvoudig als efficiënt: “Als de Fransen mij verkiezen, is de president een vroegere immigrant. Waarom dan geen speciaal ministerie om de problemen van de immigratie aan te pakken?”³

Via Wenen in Parijs aangekomen, wil Paul Sarkozy soldaat worden in het Franse vreemdelingenlegioen. Hij trekt naar Marseille. Van daar gaat het naar Sidi Bel Abbès, het hoofdkwartier van het vreemdelingenlegioen in het zuiden van Algerije, dat in die jaren nog deel uitmaakt van Frankrijk. Het avontuur lokt. En de strijd tegen het communisme. Voor de Hongaar die have en goed heeft moeten achterlaten in zijn vaderland, is dat nog eens een bijkomende motivatie. Frankrijks troepen, onder hen de soldaten van het legendarische legioen, vechten anno 1949 in het verre Indochina. Ze zullen het land in 1954 moeten verlaten na de nederlaag van kolonel de Castries tegen generaal Giap in Dien Bien Phu. In hun plaats komen later de Amerikanen, voor wie Vietnam vele jaren later eveneens een Waterloo wordt.

Maar het lot beslist anders over de militaire toekomst van Pál Sarkozy. Na een bijzonder zware opleiding van vijf maanden wordt de nieuwe rekrut door zijn oversten terug naar Fréjus in het zuiden van Frankrijk gestuurd. De dokter die Pál daar moet keuren op zijn medische geschiktheid voor de elitetroepen, komt net zoals hij uit Hongarije. Hij raadt de jonge man ten stelligste af om zijn militaire plannen door te zetten. Pál laat zich uiteindelijk afkeuren. Aan zijn kinderen vertelt hij later dat hij de leren zolen van zijn schoenen heeft verkocht om aan wat zakgeld te geraken. Dat is althans de legende.

Maar Pál beschikt over andere talenten dan die van de krijgs-

kunst. Hij kan tekenen en hij is een geboren verleider. Een en ander moet volstaan om in zijn nieuw vaderland een toekomst op te bouwen. Frankrijk staat aan het begin van de “dertig glorie-rijke jaren”, *les Trente Glorieuses*, zoals de socioloog Jean Fourastié de lange naoorlogse periode van economische groei heeft genoemd, en geldt een beetje als het Amerika van Europa. Een land van alle mogelijkheden waar een jonge Hongaarse immigrant zijn weg kan zoeken.

Zo klopt Pál Sarkozy op een dag aan in de rue Fortuny, in het voornamelijk XVIIe arrondissement van de hoofdstad. Ene dokter Bénédict Mallah, een gereputeerde uroloog die venerische ziektes behandelt in de nabij gelegen kliniek Saint-Jean-de-Dieu, heeft er zijn praktijk. Vrienden hebben Pál verteld dat de oudste dochter van Bénédict Mallah, Suzanne, een juriste die werkt voor een firma die luchtvaartmateriaal produceert, een baan van tekenaar voor hem kan vinden.

Suzanne Mallah, Loulou voor de vrienden, is niet thuis wanneer Pál aanbelt. Maar in haar plaats doet haar jongere zuster Andrée, door haar vrienden Dadu genoemd, de deur open. Het meisje is klein, slank en heeft stralende ogen. Pál is groot, elegant – zijn jeugdfoto’s doen een beetje aan de jonge Jacques Chirac denken – en niet ongevoelig voor vrouwelijk schoon. Het is liefde op het eerste gezicht. De jongelui koesteren al snel plannen om te trouwen.

Dadu moet haar vader er echter eerst van weten te overtuigen dat ze “een goede partij” heeft gevonden, zoals dat in burgerlijke families hoort. Want dokter Bénédict Mallah heeft aanvankelijk niet veel oor voor de liefdeshistorie tussen de twee. Pál Sarkozy heeft geen franc op zak en moet nog alles bewijzen in het leven. Stuur de jongeman misschien aan op een *mariage de*

raison die hem in staat moet stellen zijn weg te vinden in de hogere bourgeoisie van Parijs?

Pál is bovendien een vreemdeling! Een immigrant! Ook dat doet de bezorgde vader twijfelen. Nochtans is Mallah zelf de zoon van rijke joden die rond de eeuwwisseling vanuit het Griekse Saloniki naar Frankrijk zijn getrokken. In zijn kinderjaren heeft hij Frans geleerd in een school van de *Alliance israélite universelle*, die de taal van Voltaire wil propageren onder Sefardische joden. Net zoals Pál die in zijn jeugd door zijn ouders naar Zwitserland werd gestuurd om er Frans te leren spreken. Het Engels heeft het Frans als taal van diplomatie en cultuur vóór de Tweede Wereldoorlog nog niet helemaal kunnen verdringen.

Ondanks de scepsis van Bénédict Mallah drijft Dadu haar zin door en doet dochterlief het hart van haar vader smelten. Ze is smoorverliefd op haar mooie Pál en niemand zal haar tegenhouden. De twee mogen uiteindelijk trouwen van Bénédict Mallah, op één voorwaarde: dat Nicolas zo snel mogelijk de Franse nationaliteit aanvraagt.⁴ Op 9 februari 1950, nauwelijks zeven maanden nadat ze elkaar hebben leren kennen, geven Pál en Dadu elkaar het jawoord in de Eglise Saint-François-de-Sales in Parijs. Het koppel neemt zijn intrek in een bescheiden appartement aan de place Clichy. Pál leert bij een Hongaarse vriend het vak van publicitair tekenaar. Voor haar man geeft Dadu haar rechtenstudies op. Een eerste zoon, Guillaume wordt geboren op 18 juni 1951, op de verjaardag van generaal de Gaulle's "appel aan de vrije Fransen" aan het begin van de Tweede Wereldoorlog. Hij maakt later carrière als textielmagnaat en schopt het tot vicevoorzitter van de patroonsvereniging MEDEF. Nicolas volgt in 1955. Een derde zoon, François, vervoegt het gezin vier jaar later, op 6 juni 1959.

Een afwezige vader

Maar het prille huwelijksgeluk blijft niet lang duren. Pál zoekt vertier buitenshuis en kan het verleiden niet laten. De ene na de andere maîtresse passeert de revue. Hij begint na zijn huwelijk veel geld te verdienen in de reclamebranche en komt 's avonds minder en minder naar huis.

Dadu zwijgt aanvankelijk en denkt aan de kinderen. Ze hoopt dat haar echtgenoot, die een appartement heeft gekocht in de rue Blanche, niet ver van de Place Pigalle, vroeg of laat wel zal ophouden met zijn fratsen. Maar de succesvolle tekenaar houdt niet op en de breuk laat niet op zich wachten. Wanneer Nicolas vijf jaar oud is trekt Andrée, “Dadu”, Sarkozy-Mallah de deur achter zich dicht. Eén telefoontje naar haar vader volstaat. Ze gaat met haar kinderen enkele jaren in het ouderlijke huis in de rue Fortuny wonen en hervat haar rechtenstudies. Met succes. Ze wordt advocate aan de balie van Parijs na een stage in het kabinet van Meester Farré, de vader van een van haar jeugdvriendinnen. De kinderen worden naar school gestuurd in het katholieke Saint-Louis-de-Monceau-lyceum, vlak bij de rue Fortuny.

Nicolas is geen al te beste student, in tegenstelling tot zijn twee broers. Zijn baccalaureaat behaalt de humaniorastudent in 1973 met zeer middelmatige cijfers. “Met de naam die je hebt en je slechte resultaten, zal je nooit ergens komen in Frankrijk”, verwijt zijn vader hem op een van de zeldzame familiebijeenkomsten.⁵ Pas op de universiteit neemt Nicolas de les ter harte.

Heeft de kleine Nicolas Sarkozy in zijn jeugd zwarte sneeuw gezien, zoals hij later graag wil doen geloven? Heeft hij miserie en ellende gekend? De scheiding zal zoals voor elk gezin hard zijn aangekomen en moeder Sarkozy heeft ongetwijfeld moeten knok-

ken om de opvoeding van haar drie zonen te combineren met eerst zware rechtenstudies en vervolgens de baan van advocate. Maar de kleine Nicolas is Cosette uit Victor Hugo's *Les Misérables* daarom nog niet.

Grootvader Bénédict Mallah is tenslotte geen arme sukkel. Het statige herenhuis waar Dadu en haar drie kinderen enkele jaren onderdak vinden, getuigt met zijn elf slaapkamers en ruime tuin van het sociale succes dat de befaamde uroloog in zijn leven heeft gekend. De hardwerkende man heeft zich tevens een buitenverblijf aan de rand van het woud van Rambouillet aangeschaft, waar Dadu en haar drie jongens de weekends doorbrengen. En ook al huurt de geneesheer-specialist zijn woning in Parijs, de prijs is navenant. Zeker in het deftige XVIIe arrondissement van de hoofdstad! Als we de nauwgezette beschrijving die Catherine Nay van Nicolas' kinderjaren heeft gemaakt erop nalezen, mogen we al met al besluiten dat Nicolas en zijn twee broers een zorgeloze jeugd hebben gekend.⁶ Ook zijn eigen grootmoeder getuigt in die zin: "Midden in Parijs leven en naar een privé-school gaan kunnen we bezwaarlijk grote ellende noemen!" aldus oma Mallah.⁷ Het verhaal van ontbering en ellende lijkt veeleer een van die typische leugens te zijn die zoveel politici uit hun mouw schudden om hun publiek te verleiden.

Maar gelukkig is het gezin daarom nog niet. Dadu Sarkozy staat er na haar scheiding alleen voor en de kinderen krijgen hun vader nauwelijks of niet te zien. Pál Sarkozy, die veel geld begint te verdienen, ziet niet om naar zijn vrouw en kinderen. Hij heeft het te druk. Hij weigert ook geld te lenen wanneer zijn ex-vrouw hem dat vraagt opdat ze met Pasen met de kinderen op vakantie zou kunnen gaan. Dat geld moet immers dienen om zijn vele vriendinnen te onderhouden. Pál hertrouwt nog twee keer in zijn leven.

Dadu moet dus vechten om haar alimentatiegeld te krijgen. Gelukkig is daar de beschermende paraplu van grootvader Mallah. Die geeft zijn grote passie, het verzamelen van postzegels, in die jaren door aan zijn kleinzoon Nicolas. 's Zondags neemt hij de jongen vaak mee naar de filateliemarkt aan de Champs-Élysées, zonder veel te kopen. Want Bénédicte Mallah is zuinig en spaarzaam. Er kunnen altijd moeilijke tijden aanbreken. Zijn kleinzoon Nicolas getuigt: "Sparzaam als hij was, mocht er maar één lamp per keer worden aangestoken. In zijn halfdonkere kamer stond ik naast hem en zag hoe hij zijn postzegels opborg."⁸ Voor de rest brengen de kinderen uren door voor televisie. *Les rois maudits*, met Jean Piat in de hoofdrol is in die jaren een van de eerste grote televisiesuccessen. "Ik heb niet van mijn kinderjaren gehouden. Het is een periode in uw leven dat anderen u zeggen wat ge moet doen. Men is niet vrij." herinnert de succesvolle politicus zich vele jaren later.⁹

De ouders van Nicolas Sarkozy scheiden in oktober 1963 van elkaar. Maar Dadu klaagt niet. Nooit horen Olivier, Nicolas en Philippe een negatief woord over hun vader. Dat optimisme en doorzettingsvermogen heeft Nicolas alvast van zijn moeder geërfd. Slechts één keer om de veertien dagen komt Pál Sarkozy even lunchen in het huis van zijn schoonvader. Moeder Sarkozy wil toch voor enig contact tussen haar kinderen en "dit monument van egoïsme" zorgen.

De afwezigheid van zijn vader leert Nicolas dat hij vanaf nu voor zichzelf moet zorgen. Pas wanneer hij een volwassen politicus is, zoekt hij weer contact met hem. Zonder zijn vader ooit de weinig hoffelijke manier te vergeven waarop die zijn vrouw en kinderen in de steek heeft gelaten.

Pál Sarkozy combineert succesvol ondernemerschap met het

leven van een liederlijke Casanova. In 1964 hertrouwt hij met de Hongaarse M elinda de Eliassy, van wie hij quasi onmiddellijk scheidt. In 1966 trouwt hij voor de derde keer met de 21-jarige Française Christine de Ganay, van wie hij zich in 1970 laat scheiden, maar die hem twee kinderen, Caroline en Olivier schenkt. Nicolas beschouwt ze als zijn zuster en broer.

Voor de rest brengt P al jaarlijks vele maanden door op zijn buitenverblijf op het fuifeiland Ibiza. Van de opvoeding van zijn drie zonen trekt hij zich nauwelijks iets aan. Op school is Sarkozy aanvankelijk een slechte leerling – “ik deed net voldoende om naar het volgend jaar te mogen” – en om wat zakgeld te verdienen gaat hij in zijn vrije uren in Neuilly-sur-Seine, een rijke gemeente ten noorden van Parijs, in het roomijssalon van een vriend werken. Om zijn advocatenstudies te kunnen betalen, zoals hij later beweert? Het lijkt twijfelachtig dat B enedict Mallah niet zou hebben ingestaan voor de studies van zijn kleinkinderen.

“Ik hou van de cultuur van minderheden.”

Vreemd genoeg is Nicolas Sarkozy later in zijn leven steeds heel discreet gebleven over deze “tweede vader”. De kinderen weten aanvankelijk zelfs niet dat opa B enedict Mallah van joodse herkomst is. Dat ontdekken ze pas laat. B enedict is met een katholieke vrouw, Ad le Bouvier getrouwd en volgens de joodse wet zijn de kinderen dus geen joden. Bovendien beschouwt Mallah zich als iemand die zich volledig heeft geassimileerd in het gastland. De joden van Saloniki, waarvan zesennegentig procent in 1944 door de Duitsers naar Polen werd gedeporteerd, hebben een zware tol betaald tijdens de Tweede Wereldoorlog. Slechts enkelen hebben het er levend van af gebracht. Benedict Mallah vreest dat het virus van het antisemitisme altijd opnieuw kan toeslaan.

Hij wil dat zijn kinderen en kleinkinderen Fransman onder de Fransen worden. Later zal de politicus Sarkozy zich expliciet beroepen op zijn dubbele afkomst en herhaaldelijk zijn sympathie betuigen aan minderheidsgroepen in de bevolking: “Alhoewel ik zelf geen jood ben, voel ik mij nauw verwant met de joodse gemeenschap. Ik hou van de cultuur van minderheden, van hun geest, en van de wijze waarop ze aan hun wortels zijn gehecht. De zelfgenoegzaamheid van de meerderheid is mij vreemd.”¹⁰

In de jaren zestig heerst generaal de Gaulle als een patriarch over Frankrijk. Eigenzinnig en nationalistisch, haalt de stichter van de Ve Republiek zich de woede van de joodse gemeenschap op de hals, wanneer hij op 27 november 1967, tijdens een persconferentie in de aan volle gang zijnde zesdaagse oorlog tussen Israël en zijn Arabische buurlanden, scherp uithaalt naar de joodse staat, in zijn ogen een te volgzame bondgenoot van de Verenigde Staten. Voor de Gaulle zijn de joden op dat moment, na al het leed dat ze tijdens de Tweede Wereldoorlog hebben moeten doorstaan, en waaraan hij ook herinnert, “een dominant en elitair volk, dat zeker van zich zelf is geworden”.¹¹ Voor Parijs vormt die persconferentie het begin van de door commerciële belangen ingegeven *Arabische politiek* van Frankrijk. Een van de voornaamste filosofen van Frankrijk, de liberale joodse auteur Raymond Aron, schiet onmiddellijk met scherp op het staatshoofd en herinnert eraan dat Charles de Gaulle net hetzelfde taalgebruik als de Franse antisemieten van tijdens de oorlog hanteert.¹²

Desondanks kijkt Bénédict Mallah met bewondering op naar de man die in 1944 Parijs heeft bevrijd. Hij draagt zijn sympathie voor de gaullisten over op de jonge Nicolas en zorgt zo voor de eerste politieke opvoeding van zijn kleinzoon. De generaal is